

9 § va-lagen

Fråga om avgiftsskyldighet för anläggningsavgift föreligger för på en fastighet uppfört skyddsrum. Även fråga om preskription.

L S äger sedan år 1998 fastigheten R 9, som ligger inom verksamhetsområdet för bolagets allmänna va-anläggning. På fastigheten finns ett skyddsrum uppfört år 1992 på uppdrag av Räddningsverket. Skyddsrummet består av en ca 100 kvadratmeter stor betongbyggnad som har en övervåning byggd av trä. Övervåningen nås via en utvändig trappa. I byggnaden finns två tappställen men det saknas avlopp. Tomten uppgår till ca 1 500 – 1 600 kvadratmeter.

L S yrkade fastställt att han inte skall vara avgiftsskyldig för vare sig anläggningsavgift eller bruksavgift. För det fall avgiftsskyldighet skulle föreligga invände han att den i så fall är preskriberad vad avser anläggningsavgifter.

Sydkraft Östnät AB (nedan Sydkraft) bestred yrkandena och yrkade för egen del att L S skulle förpliktas att betala 89 042 kr, varav 83 980 kr avser anläggningsavgift för vatten och avlopp och 5 062 kr avser bruksavgift enligt schablon för tiden den 1 januari 2002 – den 1 april 2003.

Till stöd för sin talan anförde L S: Skyddsrummet uppfördes år 1992 och överläts på den föregående ägaren. Han köpte fastigheten i februari 1998 och upplystes av säljaren om att byggnaden var ett skyddsrum och att vatten skulle finnas tillgängligt i händelse av krig eller krigsövning. Han har inte vidtagit några åtgärder beträffande va-anslutningen sedan han förvärvade fastigheten. Servisen var öppen vid tillträdesdagen. Han har skäl att antaga att servisen varit öppen sedan byggnaden uppfördes år 1992. I april 2003 stängdes vattnet av i strid med skyddsrumsbestämmelserna och utan någon underrättelse från Sydkraft. Han öppnade servisen i tron att någon av okynne hade stängt av vattnet. Därefter fick han ett brev från Sydkraft där detta påtalades. Han bestrider att han öppnat servisen en andra och tredje gång, vilket Sydkraft påstår. Skyddsrummet är uppfört i enlighet skyddsrumsbestämmelserna. Som fastighetsägare får han inte göra några fasta installationer. De installationer som finns har anbringats av Räddningsverket. Han har inte vidtagit några åtgärder på fastigheten. Han använder byggnaden som garage för veteranbilar. På övervåningen finns ett fikarum och i övrigt används utrymmet där som lager. Enligt ritning från år 1992 finns en förbindelsepunkt i tomtgräns upprättad av Norrköpings kommun. Anslutningsavgift får anses ha meddelats när byggnaden uppfördes. Fordran såvitt avser anläggningsavgiften är alltså preskriberad eftersom tio år förflutit sedan byggnaden uppfördes. Eftersom han på grund av skyddsrumsbestämmelserna inte får anlägga avlopp i lokalen och då skyddsrummet används som lagerlokal förbrukas i princip inte något vatten bortsett från vad som erfordras till kaffekokning och handtvätt.

Till stöd för sin talan anförde Sydkraft följande: Va-anläggningen byggdes ut på begäran av fastighetsägarna i området, som bestod av småindustrifastigheter. När rörnätet byggdes ut beslutade kommunen att inget anslutningstvång

skulle råda, eftersom området i detaljplanen beskrivs som Uj –uppläggningsplatser och småindustrier. Till en början ingick inte området i verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen. Utvidgningen av verksamhetsområdet skedde på 1990-talet. Förbindelsepunkter upprättades för respektive fastighet men fastighetsägarna underrättades inte om dem. De fick i stället göra servis-anmälan om de ville använda anläggningen och först då inträdde avgiftsskyldigheten. I april 2003 inkom ett anonymt tips om att fastigheten R 9 hade tjuv-kopplat på vattenledningen utan att betala anslutningsavgiften. Personal från Sydkraft konstaterade på plats att servisventilen var öppen, varför den stängdes. Ett brev med meddelande om upprättande av förbindelsepunkt och dess läge skickades samma dag till fastighetsägaren. Fastighetsägaren debiterades anslutningsavgiften för vatten och avlopp, abonnemang och schablon vattenförbrukning för tiden från den 1 januari 2002 – den 1 april 2003. Efter ytterligare en vecka var samma personal på plats igen och fann servisventilen öppen. Därefter konstaterade personal från Sydkraft att servisventilen hade öppnats en tredje gång. Preskription har inte inträtt eftersom förbindelsepunkten inte meddelats fastighetsägaren förrän i april 2003 sedan bolaget konstaterat att servisventilen var öppen. Det är endast huvudmannen som kan meddela fastighetsägaren om förbindelsepunktens upprättande. Räddningsverket har inte anmält till bolaget att det förelåg behov av vatten till skyddsrummet. Räddningsverkets krav för skyddsrum är att sådana skall ha tillgång på renvatten i krigssituation. I fredstid behöver servisen inte vara öppen. Det finns enligt Bygglövs- och räddningsnämndens regler för skyddsrum inget krav på avlopp, men inte heller något förbud mot att koppla skyddsrum till avloppsledning, så länge backventiler används enligt gängse byggnorm. Till bolaget eller den tidigare huvudmannen, kommunen, har det inte lämnats in några ritningar eller någon servisanmälan avseende fastigheten. Det finns inte heller några uppgifter om att vare sig anläggningsavgift eller bruksavgifter skulle ha erlagts. Fastighetsägaren svarar för fastighetens va-installation och bör känna till huruvida vattenabonnemang finns eller inte eftersom vatten förbrukas. Det är fastighetsägarens ansvar att se till att servisventilen är stängd så länge anslutningsavgift inte är betald. Fastigheten jämföras med fastighet för småindustri. Bolaget har abonnenter i området kring den ifrågakommande fastigheten. Några exempel på hur andra skyddsrum debiteras känner bolaget inte till. L S har påförts en schablonförbrukning om 250 kubikmeter avseende vatten och avlopp för 1,5 år trots att fastigheten inte har något avloppsanslutning. Schablonbeloppet bör anses lågt räknat. Bolaget har ingen uppfattning om hur mycket vatten som förbrukas på fastigheten. Enligt fastighetsägaren har vattenservisen varit öppen sedan han tog över fastigheten och varken anslutningsavgift eller bruksavgift har erlagts sedan dess. – I kravbrevet till L S har bolaget uppgett bl.a. att i anslutningsavgiften ingår även anslutning för avlopp, eftersom det är tvingande att vara ansluten till avlopps nätet, då fastigheten brukar det allmänna vattennätet.

Va-nämnden yttrade:

Enligt 9 § lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (va-lagen) skall ägare av fastighet inom en allmän va-anläggnings verksamhetsområde betala avgifter till huvudmannen, om fastigheten behöver anordningar för

vattenförsörjning och avlopp samt behovet inte kan med större fördel tillgodoses på annat sätt än genom anläggningen. Enligt samma bestämmelse inträder avgiftsskyldighet när huvudmannen har upprättat förbindelsepunkt och under rättat fastighetsägaren därom. Någon särskild form för underrättelsen föreskrivs inte. I praxis har slagits fast att fastighetsägaren skall få underrättelse dels om att förbindelsepunkt har upprättats, dels om punktens läge samt att meddelande i dessa båda avseende skall ha lämnats för att avgiftsskyldigheten skall inträda.

L S har mot Sydkrafts krav på anläggningsavgift gjort gällande i första hand att avgiftsskyldighet inte föreligger och i andra hand att kravet är preskriberat.

Enbart det förhållandet att huvudmannen har byggt ut den allmänna va-anläggningen inom ett område medför inte att fastigheterna där kan påföras anläggningsavgifter. Avgiftsskyldigheten skall i princip vara motiverad av den enskilda fastighetens va-behov. Frågan om hur detta behov kan med största fördel tillgodoses skall bedömas efter objektiva grunder och med utgångspunkt i fastighetens användningsmöjligheter på sikt. Vid prövningen skall hänsyn även tas till omgivande bebyggelse och områdets karaktär i övrigt.

Av L S egna uppgifter framgår att fastigheten R 9 varit fysiskt ansluten till den allmänna vattenanläggningen åtminstone sedan han tillträdde fastigheten år 1998 och att viss vattenförbrukning på fastigheten har skett sedan dess. Fastigheten har således behov av renvatten, ett behov som faktiskt tillgodoses av den allmänna vattenanläggningen. Under sådana omständigheter kan L S inte undgå avgiftsskyldighet för renvattenanslutningen.

Frågan är om L S är avgiftsskyldig även för anläggningsavgift för spillvatten.

Av Sydkrafts uppgifter framgår att den allmänna va-anläggningen byggdes ut i området på fastighetsägarnas begäran och att bolaget inte kräver att fastighetsägarna i området skall ansluta sig till den allmänna va-anläggningen utan att anslutning sker efter ansökan från den enskilde fastighetsägaren. Sydkraft har dock gjort gällande att det är tvingande att vara ansluten till avlopps nätet när en fastighet brukar det allmänna vattennätet.

Det är ostridigt att fastigheten R 9 inte är fysiskt ansluten till den allmänna avloppsanläggningen och att det inte finns något avlopp i det på fastigheten uppförda skyddsrummet. Vid bedömningen av en fastighets behov av anordning för avlopp skall, som framgår ovan, beaktas fastighetens användning på längre sikt. Hur fastigheten används för närvarande är således inte ensamt avgörande för bedömningen av fastighetens behov av den allmänna va-anläggningen. Eftersom L S nyttjar den allmänna renvattenanläggningen, finns dock redan av den anledningen ett behov av avloppsanordning på fastigheten. Hur det vatten som används på fastigheten för närvarande omhändertas framgår inte i målet. Av Tekniska bestämmelser för Skyddsrum, utfärdade av Civilförsvarsstyrelsen (CFS 1982:1 A 15) framgår bl.a. att avloppsledning kan installeras i skyddsrum men att detta i så fall skall göras i samband med att skyddsrummet uppförs; efter uppförandet får sådana ingrepp inte göras i betongkonstruktionen. Det synes dock vara möjligt att installera avloppsledning på den över-

våning av trä som finns ovanpå betongbyggnaden. Vidare kan tillbyggnad ske på ett skyddsrum, i vilken avloppsanordningar kan installeras. Även om det på fastigheten för närvarande endast finns ett skyddsrum som används som garage, kan ytterligare bebyggelse med behov av avloppsanordningar uppföras. Det finns i va-rättslig mening överensstämmelse med de förhållanden som råder i fråga om obebyggd fastighet (se t.ex. Miljööverdomstolens dom nr DM 34/99 refererad i Avgöranden i va-mål, del 6, referat 9B:2), dock med det tillägget att fastigheten får anses ha behov av avlopp och det inte är visat att detta behov med större fördel kan tillgodoses på annat sätt än genom den allmänna avloppsanläggningen. L S är således skyldig att betala anläggningsavgift för spillvatten.

Va-nämnden övergår härfter till att pröva preskriptionsfrågan.

Huvudmans för allmän va-anläggning avgiftsfordran på en privatperson har i praxis ansetts som en konsumentfordran och således underkastad treårspreskription.

Det är ostridigt att förbindelsepunkt upprättades för fastigheten under 1990-talet. Den omständigheten att en fastighetsägare redan då kunde ta reda på förbindelsepunktens placering, genom att exempelvis ta del av nybyggnadskarta över fastigheten, medför inte att sådan underrättelse om punktens läge som anges i va-lagen och som grundar avgiftsskyldighet meddelats. Den i lagen avsedda underrättelsen om förbindelsepunkt utgör en rättshandling från huvudmannen och det är huvudmannen som avgör när underrättelse skall ske och som sålunda bestämmer när den i lagstiftningen föreskrivna avgiftsskyldigheten skall göras gällande. Sådan underrättelse är normalt en förutsättning för att kommunen tvångsvis skall kunna påföra anläggningsavgift och förutsätter inte faktisk anslutning. Skulle en fastighet anslutas till den allmänna anläggningen trots att någon underrättelse inte lämnats av huvudmannen, kan avgiftsskyldighet ändå göras gällande redan från tidpunkten för anslutningen.

Sydkraft gör alltså gällande att underrättelse om förbindelsepunkt har lämnats i samband med att bolaget i april 2003 upptäckte att L S var inkopplad till den allmänna va-anläggningen och då framställde krav på anläggnings- och brukningsavgifter. L S har inte bestritt att Sydkrafts påstående i och för sig men menar att avgiftskravet är preskriberat eftersom förbindelsepunkt var upprättad redan år 1992. Med hänsyn till det ovan anförda kan dock avgiftsskyldighet inte anses ha inträtt förrän i april 2003, varför preskription inte har inträtt. På grund härav och då L S inte har haft någon invändning mot beräkningen av avgiften, skall Sydkrafts talan såvitt avser anläggningsavgift bifallas.

Sydkraft har även yrkat ersättning för brukningsavgifter för vatten från den 1 januari 2002 – den 1 april 2003 enligt en schablonberäkning om 250 kubikmeter á 15 kr 30 öre. Även om avgiftsskyldighet för anläggningsavgift för renvatten som framgår ovan kan anses ha uppkommit först i april 2003, har L S ostridigt använt vatten från den allmänna va-anläggningen sedan år 1998. Han är därför skyldig att betala brukningsavgifter för renvatten under den av Syd-

kraft angivna tiden. Enligt 27 § va-lagen skall både engångsavgift och periodiska avgifter utgå enligt taxa som huvudmannen utformar.
Enligt Sydkrafts va-taxa gäller följande för förbrukningsavgifter.

För bebyggd fastighet skall erläggas förbrukningsavgift.

En fast grundavgift per år beroende av vattenmätarens kapacitet.

En rörlig avgift per kubikmeter levererat vatten.

Schablonavgifter

För bebyggd fastighet där vattenförbrukningen tills vidare inte fastställas genom mätning gäller en schablonavgift enligt nedan.

Fritidsbostad oberoende yta 2 180 kr per år

Permanentbostad

- Bostadsyta < 75 kvm 2 180 kr per år

- Bostadsyta 75– 100 kvm 3 280 kr per år

- Bostadsyta > 100 kvm 4 080 kr per år

Föreligger inte avgiftsskyldighet för både vatten och avlopp reduceras avgifterna. Om fastigheten endast använder avlopp erläggs 60 procent av ovanstående priser och om fastigheten endast använder vatten erläggs 40 procent.

Som bostadsyta tillämpas bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 02 10 52.

Både L S och Sydkraft har uppgett att de inte vet vilken den verkliga förbrukningen har varit på fastigheten. Eftersom någon vattenmätare inte synes vara installerad på fastigheten, är L S skyldig att betala brukningsavgifter enligt den schablon som framgår av va-taxan. Ytan av det på fastigheten belägna skyddsrummet uppgår till ca 100 kvadratmeter och schablonavgiften uppgår därför till 3 280 kr inklusive mervärdesskatt per år. Eftersom L S endast använt vatten skall han per år erlägga 40 procent av 3 280 kr för i målet aktuell period, som omfattar ett år och tre månader, vilket då blir $(3\,280 \text{ kr} \times 0,4 + 3\,280 \text{ kr} \times 0,4 \times 3/12 \text{ månader}) = 1\,640 \text{ kr}$. Sydkrafts talan såvitt avser brukningsavgifter för vatten skall alltså bifallas på så sätt att L S för perioden den 1 januari 2002 – 1 april 2003 förpliktas att betala 1 640 kr.

L S talan ogillades.

2004-02-24, BVa 9

Mål nr Va 59/03